

1916

საქართველო

ქვეტრი სხოვნება

სათავისთ სალიტერატურულ ქორნალი

პრილა. 24 იანვარი
№ 4 - 1916

ფანა
10 კ.

წელიწადი
მ ე ო თ ხ ე

მიიღება ხელს მოწმად 1916 წ. შუ
თ ატრი და ცხოვრებ
(წელიწადი მეოთხე. (იხ. მე-2 გვ.)



სპსპი

(გარდაცვ. წლის თავის შესრულების
გამო - 26 იანვ.)

1916 მიწაზე ხელის მოწერა 1916



ქოველკვირული სათვებრო, სალიტერატურო, სახელოვნო-სამხატვრო, საზოგადოებრივ შინაარსის სურათმეხანი შურნალი იმპროვისტული განყოფილებით, შარუებით და კარიკატურებით

წელიწადი
მეოთხე

„თეატრი და სხობრება“

წელიწადი გამოსცემისა მეოთხე

წელიწადი
№ 13
ნახ. წლ.
№ 13

1916 წელსაც გამოვა

ჩვეულებრივი სრული პროგრამით, უკვე ცნობილი რედაქციით, სახელოვნოევილ და ახლო-გაზრდა მწერალთა მონაწილეობით.

შურნალი პარტიათა გარეშეა, პროგრესიული მიმართულებისა
შურნალში სუბსანამდო სურათი დაიბეჭდება

ფასი: წლიურად ისევ 5 მ., ნახევ. წლით—3 მ. ფულის შემოტანა ნაწლ-ნაწილადაც შეიძლება. ხელის მოწერის დროს—2 მ. მისში—2 მ. ენკენისთვის 1 მ. ვინც მთელი წლის გადსახადს ამ თავითვე შემოიტანს, ამა ქრისტშოპისთვის ნორჩებში გაეგზავნება.

ხელის მოწერა მიიღება „სოკრანის“ სტაზაში (მადათოვის კუნძ. № 1, ვორონცოვის პატარა ხიდის ყურში, მუხრან-ბატონის სახ.) იოსებ იმედაშვილთან დიდით 9—2 ს. საღ. 5—7 ს. ფოსტით: Тифлисы, ред. „Театри да Цховреба“—Иос. Имедашвили-რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილის ტელეფონი № 15—41.

სახალხო სახლი

თბილისში, 27 იანვარს ქართ. დრამ. სახ-ის დასის მიჯნაში
წარმოდგენილი იქნება

ქვის მთელი

დრ. 4 მოქ. თარგ, საწალაოი.

მოწარმის: კინო აბაშიძე ტ., დავითაშვილი ნ., თოძო ნ., ქიქოძე ა., ჯავახიშვილი ნ., ჩოქიშვილი ივ., ბენი: აბაშიძე ვ., ვუჩია, გომელაური ნ., თარალაშვილი ი., იმედაშვილი ა., იშხნელი გ., მამუროია ი., მგალობლიშვილი დ., ყიფიძე ა. ადგილები: ფასი 10 კ.—1 მან.-დუ.

დაწესის საღამოს 8 საათზე.
რეჟისარი ანდრონიკაშვილი
ადგილების ფასი 15 კ.—დან 1 მ. 15 კ.—დუ.
შემდეგი წარმოდგენა

სახალხო სახლი

იქნება, 24 იანვარს, დღის 1 საათზე გამართება დღეს

პაპა-პაპაშვილ და მისი პოეზია

წიკითხავს დ. კახიძე.

II გაურქ-ადა და მანტაქისტები

III —ლექსები, სცენები და მარჯი.

ფასები 4 კ. 50 კაბ.

დაწერილებით იხილეთ აღიშვებში.
განგ. ბ. ბეგლარიძე.

სახალხო თეატრი

სამ შობთს, 2 თებერვალს,
ტფილ. ქარ. დრამ. საზოგადოება გამართავს

ელისაბედ ჩერქეზიშვილის

80 წლის სსსკენო მოღვაწეობის აღსანიშნავად
სადღესასწაულო წარმოდგენას.
ბილეთები: ამ თვითვე 15 დრამ. ახალი კალმის კისამ.

ფოტოგრაფია ი. ა. სტურასნი

(ვოვხლის ქ და ყვირილის ქ. № 13)

იღებს ფოტოგრაფიის ზომის სურათებს ხელ-მისწველენ ფასებში, სუფთად და ხელაგნურად. შენაგურ-საქმეს ასრულებს დანაშნულ ვადაზე.

განათლება

სამეცნიერ-საშუალო-სკოლა

გოგეიურ და სალიტერატურო შურნალი (წელიწადი მეცხრე).

წლიურად შურნალი 5 მ. ტფილისში 4 მ. გავსავთ ელდრეა ხელის-მთ. მწერთათვის სათვდის სკოლის მსწავლელადებს, სახალხო საკითხველებს, საშუალო სკოლის მოწაფებს, სტუდენტებს, მე-3 მ. 50 კ. შურნალი დაეშობათ შესს 3 მ. 50 კ.

დააკრ ნაშუაო შურნალის ელარება 50 კაბ. რედაქტორ სახლავს ხედის მოწვევლებს დრ მე დაიკეთონ შურნალი. მისამა-თი: Тифлисы, Дворянская Грузин. Гимназия И. Б. Вонцадзе. 1233 რედაქ-გამომც. დ. გ. ბოცვაძე.



№ 4

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სორაპან“ის სტამბაში. მისამართი: Тифлиси, Ред. „Театри да Цховრება“ I. Имена Дашвили

ფილიფალი
მ ი თ ხ მ

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. — ხელთნაწერები საპირობებისამებრ შესწორდება. — რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის კანტორაში — დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 4

კვირა, 24 იანვარი

1916 წ.

24 იანვარი

საგულისხმო ვახსენება.



ზეგ და მიზეგ საგულისხმო მოკრებებითა წუთებს განვიცდიდით...



26 იანვარს სრულდება წლის თავი ხო...

აკაი (†1915 წ. 26 იანვ.) ლო 27 იანვარს, (†1915 წ. 27 ივლ.) მქსს თუკ, რაც ჩვენი სულის მიფენი, ჩვენი მწერლობის მშვენიერბანი ხორციელად განგვემორჩენა...

რავს, სტრფო მათი „ცხრაკლიტულშია...
მაშ ვეცადეთ, მალე ჩამოიფხროს ეს ძაბა და ნესტანს მზიანი ღღე გაუთენდეს...
მაშინ აკაისა და ვაჟის სულნიც ინეტარებენ და მარად ჩვენთან იქნებიან...

გზა მიეცით!

სიტყვითა გრძელი, საქმით მოკლე იმდენი ხალხი სხვაგან სად მოიპოება რამდენიც ჩვენში?
რას იზავს? — სამოქმედო ასპარეზი რომ არა აქვს, სიტუვავთ ქარ-ბუქში „იბრძვის“ ყოველი ახალი ძალი.

ვინ მოსთვლის რამდენი მუყაითი, ძალღონით სავსე, საუკეთესო იდეალებით აღჭურვილი და საკუთარი მამულ-ღედულის სამსახურის სურვილით გატაცებული ადამიანი სრულიად შეუმჩვენვლად ჩაჰქრა ანუ ჰქრება!..

და ასე: ახალი ძალი, ცოდნა და ნიჭი უსარგებლოდ, გამოუყენებლად იკარგება...

მიზეზი, რა თქმა უნდა, ერთის მხრით ის არის, რომ „ჩვენი თავი ჩვენადვე არ გვეუფლისა“: ჩვენი ყოფა ცხოვრების მხრტრველ-ლოლებად უმეტესად უცხონი ჩამდგარან და „შინაურს გზას, იდეგოს არ აძლევენ, — მაგრამ ეს უკუღმართობა მარტო ამითი არ აიხსნება...

ჩვენი არის რამდენიმე საზოგადო, საკულტურო, საფინანსო და სხ. დაწესებულება, ისეთი ასპარეზი, რომელზედაც სამუშაო კოდ ცოცხალი, მკვირცხლი და ახალი ძალია საქირო... და იმის მაგიერ, რომ ამ დაწესებულებებში სწორედ ახალნი ძალნი შეუშვით, ყოველთვის ერთხელვე გაკვირილ გზას მიგს-

აკაი და ვაჟა სამარეს მივებარეთ...
ღღეს, როდესაც ჩვენი ქვეყანა, თვის უნებლიეთ მსოფლიო ომში ჩათრეული, მრავალ ქრილობით დაკარგული, გულის ფანტაზიით მოელის თავისუფალ ეროვნულ ცხოვრების განთიადს, აკაისა და ვაჟის სახენი უფრო სხივონად გველამუნებთან, გზის მაჩვენებელ ვარსკვლავებად დაგვატოვათებენ...

ისინი ხომ მამულის გაერთიანებისა და თავისუფლების მოკიკულნი იყვნენ!..
იმერჯამს და აჭერჯამს გული გულს გაადაქნეს, თვის ღვთაურ ჩანგთა სიმი სიმს შეუწყეს, ხმა ხმას შეუნმატკიბლეს და საქართველოს ყოველ ძეს ერთი გრძობა ჩაუნერგეს — თავის ფანაბისა და მამულის ცნობის გრძობა...

მათი სულთა სწრაფვა, იდეალი ჯერ კიდევ სავსებით ვერ განხორციელებულა, რადგან... „ნესტან დარეჯანს“ კვლავ ძაბა ჰპუ-



დევთ—მუდამ ერთსა და იმავე, მრავალ საქ-
მით დატვირთულ კაცებს შვეყუყუნთ ხოლმე.
რა საბუთით?—იმ საბუთით, რომ ასეთი ცნა-
ბიდა მოღვაწე ერთხელ შემთხვევით, ვისიმე
პროტექციით, რაიმე მოხერხებით, ანუ ეამსა
ყრობისასა ორიოდ დაწერილი წერილის გა-
მა, ერთს რომელსამე საქმეს მოეცა სათავე-
ში და .. ახლა სადაც დაგვიკრძება ვინმე,
უსათუოდ ამ დატვირთულ, უმეტესად დაღლილ-
დაქანცულ კაცს მივყუდებუ ჯოხს—საზოგადო
საზრუნავ საქმეზე ახალ საქმეს უმატებთ, ჯა
მაგირზე—ჯამაგირს...

და აკი ამიტომაც არის, რომ ჩვენი საქ-
მეები კუს ნაბიჯით მიჰქრისა წინ...

რამდენია ჩვენში ისეთი მოღვაწე, რომ
თითქმის ყველა საზოგადო საქმეს თაოსნობს
და იმავე დროს ვერც ერთს ვერ მსვენუ-
რობს, როგორც ჩვენი ერის სარდა და საქი
როება მოითხოვს...

იყო დრო, როდესაც მომზადებული, სა-
ქვეყნო საქმით გულ-გამთბარი ადამიანები
ძალიან ცოტა გვეყვდა,—თითო-ორიოლა, და
მაშინ, ძალაუფებურად, მთელი ჩვენი საზოგა-
დო საქმეების ავან-ჩაფანის ორიოდვე კაცი იყო?

დღესა?—დღეს, მაღლობა დღერთს, ჩვე-
ნი საზოგადოებრიობა გაიზარდა, საქირო ცო-
დნით აღჭურვილი ადამიანებიც მოგვეპოება და
მათ მოღვაწეობის საშუალებას რათ უსპობთ?

ჩვენი სამოქალაქო-საზოგადოებრივი და
სახელმწიფოებრივი ცხოვრება თანდათან ფარ-
თოვდება, ჩნდება სხვა და სხვა ადგილები და
ამ ადგილებზედაც თუ ისევე მრავალ საქმით
დატვირთული მოღვაწენი მოვიწვიეთ,—არა
ერთის მხრით გაგიცრუვდება იმედი: მათდა-
ში მინდობილი საქმე ერთს ადგილს გაიყანე-
ბა და ახალს, ქვეყნის ამაღორძინებელ ძალას
კი საშუალება არ ექნება საზოგადო-საქვეყნო
საქმეს ემსახუროს და მშობლის გულ-მკერდს
არ მოსწყდეს...

საზოგადო და ახალ საქმეს ახალი შემო-
ქმედი ძალა ეჭირვება...

გზა, ბატონებო, გზა მიეცით ახალ ძა-
ლას—მომზადებულ, მოსაქმე ახალგაზღობას,
დაე, თუნდა ასეთ ახალგაზღობას „საზოგადო
მოღვაწეობის“ დიპლომი ჯერ მიღებული არა
ჰქონდეს...

ზ ე მ თ ა რ ი

მშენიერი შემოდგომა იღვა. ცა მუდამ
მოწმენდილი, დღეები მზიანი, მთვარიანი ლა-
მეები საერთო მზიარულებას ავრცელებდენ.

—საუცხოვო შემოდგომა იცის ჩვენს
ქალაქში! ეუბნებოდენ ერთმანეთს ნაცნობები.

—იმისთანა ღამეებში ძილი ცოლდა არ
არის! ეუბნებოდენ ერთი მეორეს ახალგაზრ-
და ქალ-ვაჟნი.

—რა მთვარეა, რა მთვარე! უცქირედ
დასტკები! გაისმოდა მთვარიან ღამეებში.

და მართლაც უმთავრეს ქუჩებზე სალა-
მოობით ჯარივით ირეოდა ხალხი.

გაიწურა თუ არა გიორგობისთვე, ამიდი
ერთბაშათ გამოიცივლა. ცამ მოიწყინა, პირი
მოიქუშა. მზეს სიციხოველ დაეკარგა. მთვარე
ალარა სჩანდა, ჰაერი ვაცივდა. ღრუბლები აი-
რიგნენ. მთებზე ჩამოსთოვა. სიცივემ იმატა.
მოსეირნეთა რიცხვა ქუჩებში შესამჩნევათ
იკლო.

—წელს დიდი ზამთარი იქნება, დიდი!

—იმისთანა შემოდგომას ყოველთვის ხუ-
სხიანი ზამთარი მოსდევს. ეუბნებოდენ ერთ-
მანერთს ნაცნობები.

—რალა გვეშველება! შეშის ყიდვას ვე-
ლარ აუვალთ. ჩიოდენ ღარიბები.

—წელს შეშას დიდი გასავალი ექნება.
ღიმილით ეუბნებოდენ ერთმანერთს შეშის
საწყობების პატრონები.

—ქა, ჩემი ქათამი ლამის დამიჩიჩოს!
ძლივს არ მეღირსება იმის ჩქვამ! გაიძახოდენ
გაჭრების ცოლები.

—მაღლობა დღერთს, მარხილით სრია-
ლით ვეჯვრებთ გულს! უხაროდა მდიდრების
ცოლოშვილს.

—სამარხილე თოვლს როგორც დასდებს,
პირველ ხანებში კარგათ ავუსვამთ ფულლებს
ხელს! ხელების ფშვენტით იძახდენ მეეტლენი.

—გამომიგზავნე ამდენი და ამდენი შე-
შა, დიდი ზამთრის ნიშნებია. გაუგზავნა ტმ-
ლეგრაამა რევუს როსტომის ქემ ერთ ხეტუის
მწვარმოებელს, რომელიც მას შეშას უგზავნიდა.

—საჩქაროთ გამოიმიგზავნეთ ამდენი და
ამდენი საზამთრო კალოშები და ფეხსაცმელე-



ბი დაუკრა არტმა არტმის ძემ ტელეგრაფმა ერთ ფირმას.

— საჩქაროთ მომწალოდეთ ამდენი და ამდენი საზამთრო საცვლები, წინდები, ხელთათვანები, ჩულები აფრინა ტელეგრაფა ბერლინიში ასატურ ფრანცის ძემ.

— საჩქაროთ საქიროა ამდენი და ამდენი საზამთრო პალტოები და ტანისამოსი. აცნობა მოსკოვში ტანისამოსით მოვაკურე მარტიროზ ნაზარის ძემ.

— საჩქაროთ მომავშველეთ ამდენი და ამდენი ბატენის ტყვიანი შეატყობინა ტელეგრაფით ბუხარაში არონ ფილას ძემ.

— რამდენი ხანია, აქ რიგიანი ზამთარი არა ყოფილა. გამოიწერე შვიც ცხენი და მარხილი მოსკოვიდან, ბადანი რომ იყოს. მხოლოდ ტელეგრაფით! შენ ვერ წარმოიღგენ, რა საუცხოვო სანახავია, როცა ყოველისფერი თეთრათ გამოიყურება და შვიც ცხენი ოთხ ამოღებული გარბის ქუჩაში, მარხილი მიჰქრის ჰაერში და თოვლის ბღღვის აყენებს, სახეს ცივი ჰაერი გისუსხავს! აახ, საუცხოვოა, საუცხოვო! ეუზნებოდა თეთრი, პუნტულა ცოლი არტამან სერგეის ძეს.

— შე რომ შეითხო, ზამთარში თეთრი ცხენი ჯობია, ან რუხი. არწმუნებდა ქვარი.

— აბა რას ამბობ! რა შედარებაა, რა შედარება! უმტკიცებდა ცოლი.

არტამან სერგეის ძემ ისმინა ცოლის ვედრება; თუმცა ცხენი ორი ჰყავდა, მაგრამ მინც გამოიწერა ტელეგრაფით შვიც ცხენი და მარხილი: მას შეძლება დიდი ჰქონდა, ამასთან დიდი მოყვარული იყო კარგი ცხენითა და მარხილით სრიალისა. **ივ. გომართელი** (გაგრძელება იქნება)

მთის მდინარე

მიყვარს... მიყვარს შენი შეუწყვეტელი ხმაური, შენი მუდმივი ბძოლა, შენი მქუხარე, უკმაყოფილებით საესე ხმა.

შე ყურს უღდებ შენს ბრძოლის ჰიმნს, შენს იმედთან სიტყვებს... ვხედავ შენს უკმაყოფილებას ამ კალაპოტისადმი, ვხედავ, თუ როგორ ებრძვი შენ მას, როგორ გსურს შეანძრო ქვები მის ძირში, დაახლო ის და თავისუფლად სადღელო გზა ვაიკაფო... ვხედავ ყველა ამას და გული მიმგრდება, იმედით

მეგვებო—შე მაგალითს ვხედავ ბრძოლაში შეუდრეკლობისას...

შე კლდე პატარა ვიყავი, შენს ნაპირებს შემოვეჩვიე; შენ ეგეთი გიჟმაგი, ეგეთივე შეუდრეკელი იყავი მაშინაც... ეგეთივე სისასტიკით და თავგამოდებით ებრძოდი შენ ამ სულის შემსუფთველ ნაპირებს, კლდეებს...

მას შემდეგ დიდმა ხანმა განვლო. ჩემი არსება ბრძოლით მოიღალა, შენ კი?.. შენ კი ისევ იბრძვი, ისევ ახალგაზრდულად ეხეთქები შეუპოვარს კლდეებს, ისევ ძველი გამანხვევებელი ჰანგები ისმის შენს სიმღერაში. დიახ, შენ მუდამ ახალგაზდა ხარ—მოუსვენარი, დაუღალავი, შეუდრეკელი...

დაბადებიდან, იმ დროიდან, როცა შენ ფეხი აიღვი ამ მიწის კალთებზე, მას შემდეგ შენი ხმა არ შეწყვეტილა. შენ ისე არ გაგიქანებია შენი ილუჯი ტალდა, რომ კლდენაპირისთვის არ მიგეხეთქებინა. მიყვარხარ!.. მიყვარხარ იმიტომ, რომ იბრძვი, რომ შენი სული ვერ შერიგებია მყუდროებას, რომ მოძრაობ, სიცოცხლობ...

სიცოცხლობ და კვდები, კლავ და სიცოცხლეს აძლევ...

ამისათვის მიყვარს შენი იღუმელი ხმა, გაუგებარო, მიყვარს ისე, როგორც გაუგებარი, მაგრამ წარმატაცი სრბოლა ცხოვრების ტალღებისა...

ნ. მიწიშვილი

ქართველი ქალი და აკაკი

(წაითხული ქართ. კულტ. მოყვარულთა საზ-ის კრებაზე 26 ქრისტეშ. 1915 წ.)

ყოველი შემოქმედის შემეცნებაში ქალის ყოფიარსებობის შესახებო აზრები გამოსკვივის ერთ სამართლიან აზრად:—ქვეყნის ბედი და უბედობა ქალებზე დამყარებული.

მრწამს, რადგან საეკოპოზიო ისტორიის ყოველი ფურცელი ამ დებულების დამამტკიცებელია... არ არის სახელმწიფო, ერი, მათვა-გამაგეობა, ან კერძო რამ ნაწილი, რომლის მამოძრავებელ ძალის, რომლის ამყვავებელ-წამგრაგენლის ერთ უმთავრეს ნაწილთაგანს მხვეალი ღვთისა არ წარმოადგენდეს!.. ქალს დაუსკუთრებია ნაწილი იმ მრავალმხრივ საყურადღებო ბაქანისა, რომლიდანაც თვით განგების მეფუე სამყაროს შევითა შევებაც

სთავაზობს და რისხვასაც ავლენს... და სწორედ იმ ბაქანიდან იწყება მიზანი ქალთა არსებობისა. სწორედ რომ ქვეყნის დასაბამიც ამას გვიმჩღავენებს და ქალთაღმის ყურადღების მიპყრობას გვიკარანახებს... ისიც მართალია, რომ მრავალნი შემოაქმენდნი, ქალთა ვითარების განმარტებით, ქალებს „არაბაბის“ სახელითაც ნათლავენ, მაგრამ თვით ის ფაქტი, რომელიც მთქმელს ქალისათვის ასეთი სახელის გამოძენას აიძულებს, განა ქალის მნიშვნელობის ანბანური ქვეშარიტუისა და მისი როლის დიადობის დაღამყოფელი არ არის?!

და აკაკიმ, შვილმა იმ კურთხეულ საქართველოსისამ, რომლის ვითარების ყოველნაკეთს ძლიერაოსილი ქალის ხატებანი ხსენდნენ, აკაკიმ, რომლის სამშობლოს ისტორიის ფურცლებს ზეგარდმო ნიქით ცხებულ, მშვენებით მომხიბვლელ მეფე-ქალთა და ერის ასულთა ყოფა-ცხოვრების აღწერა ამშვენებს, გული თვისი გაიპო და ჩანგს თვისას გამოაცემინა ის ჰიმნი, რომლის აკორდში ქალის არსების მრავალმხრივობა გამოკრთის... აბა უსმინეთ მის გამოძახილს, თუ ერთ უმთავრეს მოტივს ქალის, ამ კაცობრიობის გააერთიანებელ ჯაჭვის ერთ უმთავრეს რგოლთაგანის, ქართველი ქალის, ამ საქართველოს ქირავარამისა და ღვნა-ტრფობის განმსახიერებელის სულის, ეროვნულ-პოლიტიკურად განვითარების სურვილი არ წარმოადგენდეს!..

სწორედ ქალის ასეთ წინმსვლელობის იდეის გამოსახატავად, ქალის ზნეობრივად აღსაზილებლად, აკაკიმ თავის კალმის ნაწრობაში თვით იგი ქალი წარმოვიდგინა ორ ცენტრალურ ფიგურად: ქალი საქართველოს წარსულისა და ქალი აწმყოსი, საქართველოს ამ დაცინების დროისა.

ნინო, ქეთევანი და თაიარი — ეს ერთიმეორისაგან სულიერად განუშორებელი კურთხეული სამება, ეს ქალთა დიდებულობის სიმბოლიური ღვთაება, რომელიც ყოველ შეგნებულ ადამიანისათვის სთავაყვანებელ საგნად გარდაქცეულა — აკაკის სიმთა წკრიალშიც დიდის ქებით იხსენიება და ზეაღმტაცობის უმწვერვალეს საფეხურს აღწევს... „ღღიურ სიტხლით გუფანაგრულ“ აკაკის სიზმარშიაც კი

ეს პიროვნებანი ეცხადებიან და ნეტარებით წამებს განაცდენიებენ... ესენი წარმოადგებიან იმ საიდელაო მშვენებად, რომელიც თვალზე ცათამღე აპყრობილი და ღვთის მსახობელი ანგლოსთა გუნდს ქართველთა გამაზნევებელ ხმას გამოაცემინებს...

და, ი, კურთხეულ ერის კურთხეული შვილი ნათელაც...

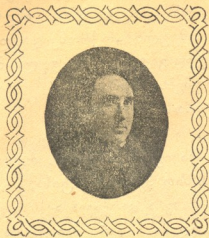
როცა გაკეთებულ ქართველთ პირდაპირობით ვერაინა სძლედა, ხოლო როდესაც

ერთი ძუძუთ გამოხდილი,
ერთი ღვინს ორი შვილი,
ერთს ჭირსა და ერთსეუ ღვინში
შეთანხმებულ, გამოცდილი: —
ამერი და იმერეთი
აინა, აიშალა
და ორადეს ჩამოაკლდა
სიმტკიცე და ძველი ძალა —

როცა ეს მოძმეთა შორის ოხდის ჩატეხა“ გარდაიქცა მონგოლთა იმ მხიარულ საგნად, რომლის შემწეობით მათ საქართველოს ერთი ნაწილი ხელთ იგდეს, ქართველთა გმირნი საშინელ განცდაში შთააგდეს და უფრო მეტის რისხვით იმუქრებოდნენ, — მაშინ „მოდინახის“ კოშკში აღზრდილმა ნათელამ ერის თავისუფლების მომხვეჭი მკლავები მძლავრად დაიქნია, დაიღის საკვირველებით სამეგრელოს მთავრის — ცოტნე დალიანის სამკვიდრებელში მოეჭვა, ჩანგურის სიმთა შორის ბროლის თითებს კამარა შეაკერყვინა, წარმტაცად დაუქრა, მშობლიურ კერის ამალიზიზებელი დინით სოფილთა შიგან ღვნით მცხოვრებნი გარეთ გამოიყვანა, აბჯარი აახსენინა და მოძმეთა ვასაერთიანებლად, ქართველთა დასახნელად მონგოლთა საწინააღმდეგოდ წარგზავნა. მაგრამ, ოდეს მცირეოდენ ხანმა განვლო და თავს მუელლისა და სხვათა მწარე ხვედრიც შეიტყო, აბჯარი თვით აისხა და მონგოლთა მდგის — ნოინის წინაშე თვით წარსდგა, რათა ზვეწნა-მუდარით, ან ვაქაცურის გამბედაობით მოძმეთათვის ბორკილის სიმძიმე შეემსუბუქებინა...

არც მოსტყუვდა...

თუმცა ნოინის აღტყინებულ ვენების ძალით სიტყვიერ შეურაცხყოფის მოსმენა მო-



მსახიობი მ. კორიძე

თითქმის ათი წელიწადია, რაც სამშობლო სცენას ემსახურება. ცნობილია ვითარცა დაკვირვებული, მუყაითი და შრომის მოყვარე მსახიობი. არა ერთი და ორი როლი გაუპიროვნებია დიდი: ხელოვნებით. ხუთშაბათს, 28 ქუთაისის თეატრში დანიშნულია მისი საბუნებისო წარმოდგენა.

უხდა, მაგრამ ქართულმა გმირულმა გრძნობამ ერის ტრფობა-სიყვარულისა გამო ყოველივე შეუმჩნეველად გარდაქმნა, თვით ნოინს გული მოაღბობინა, გმირი ქართველი დაახსენებინა და

„როგორც შეიდა ძალი ფერადი
ამ შექნებს ცისარტყელას,
ისე დატუო სასეზე
სიამოვნება ვეკლას“...

მაგრამ ამ გვარ ვითარებათა რეალურად გადმომკემა აკაკიმ ისტორიულ ქალის ცხოვრებას წერტილი აქ არ დაუსვა... დიდიან ის სურათი, რომელსაც გამძვინვებელი შაჰ-აბაზი და მის წინ მდგომი ქართველი ტყვე-ქალი გამოსახავს... მრისხანე შაჰ-აბაზის ჯარი საქართველოს შემოსეოდა, აეწიოებინა და, სხვა გმირთა შორის, ერთი ქალის მამა და ქმარიც მოეკლა. ქალმა, გაიგო რა თვისი მწარე ხედრი და იცოდა რა, რომ მებრძოლი შვილნი ჯერ არ წამოზრდოდნენ, მამა-პაპათაგან გადმოცემული ვალი არ დაივიწყა, ოჯახის სირცხვილს ვერ გაუძლო, ქალობა თვისი უკუაგდო, შეიარაღდა და ამწვანებული მდელი მტრის სისხლის შეხეფებით მორწყო... და ამ ბრძოლის შემდგომ წილხდომილია ტყვეობამ განა ფერი შეაცვლევინა?!. არა!.. უფრო გამბნევა, შაჰ-აბაზის ყოველ კითხვას „გალომებულ-გავეფხვებულმა“ მტკიცე, ჯეროვანი პასუხი მიაცემინა და ქართველთა სამუსრად ზეპირმოხუდი ხმალი ქარქაშში ჩააგებინა...

გარდა ამ ზექალთა, აგერ თეიმურაზ მეორე მეფის მეუღლე თამარი, აგერ ქვეყნის მხსნელ გელას ასული ტურფა და ქართველ გმირის დედა, რომელთაც ქვეყნის საკეთილდღეო იდეალებით გატაცებულ შვილთა და მამის მისაშველად ხელი და ხმა თვისი გაუწვდენიათ, ბრძოლის გზა დაულოცნიათ და თავის თავსაც არა ჰხოვევენ...

დიაღ, ასე იქცეოდნენ ქართველი ქალნი წინათ და ამით საქართველოს შეების მომგვრელ წუთებს აცდევინებდნენ... სწორედ ასეთია მოკლედ ყოფიარსებობა წარსული დროის იმ დიდ ბუნებრივან ქართველ ქალთა, რომელთა შესახებ აკაკი ამბობს:

„გამოუზრდიათ გმირები სამშობლოს მსხვერმლად, ზეყარაქად, და მათ გვაძლევენ შგაღვითს, თითქოს ზღაპრად და არაქად...“

ამ ისტორიულ პიროვნებათა გარდა, აკაკის შემონაქმედის საღიროში ვიხილავთ თამარ ცბიერსაც, რომელიც გარეგნობით მომხიბლავი და წარმტაცია, ხოლო ზნეობით უარყოფით ხასიათის თვისებით არის აღსავსე... ისტორიული პიროვნების ასეთი ხატება აკაკიმ ჩამოქმნა, მეგონია, იმიტომ, რომ დამეტკიცებინა, თუ რა შეუძლიან მშვენებას, თუ მის წინ სააღერსოდ წარდგომილს ქაბუქს, „ტრფავადგებას მისუნრნე ქალი ჰღუჩქის ყურშა“ როგორის გამქრიახობით გამოქკრავს... ამ ნაწარმოებითაც სწორედ ქალის დიადობას ვიგებთ; იმ დიადობას, რომელსაც, აკაკის შეხედულებით, დღევანდელნი ქალნი ბოროტად ხმარობენ, ხალხს მზაკვრული ტრფიალების ქსელში აბამენ, ოჯახის შეურაცხყოფის თავის შეურაცხყოფად არა სივლიან და ყოველ დღე თუ ბრალყოფილ მოვლენათა აღსარულებლად ისახებიან... ქალთა ეს ზნეობრივი შეცვლა, დღევანდელ ქალთა ასეთი დაკნინება აკაკის სიმწრის წუთებს განაცდევინებს; იგონებს იმათ, ვინც

„დედათ გავრგვინად ზეტარდმა
კურთხევით გაბრწყინებულან...“
და დაცდენს:
„დიდება იმათ დედაბას,
დიდება იმათ სახელსა,



მათ სხივებზე დღეს ჩვენი

ქალი თვალს ექლარ ასეღასა ...

მართლაც და, თუ საქართველოს დაგრ-
დობა-დაძაბუნებას ხელს თვით გმირნი-ქაბუჯ-
ნი უწყობდნენ, რა გასაკვირველი იყო, რომ
ქართველი ქალნიც, რომელი არსებაში უმ-
თავრესი ადგილი მომხიბვლელობასა და გრძ-
ნობის კვერთხს სამეფოდ თვისად გარდაუქცე-
ვიათ, საერთო უბედურებას თან დაჰყოლოდ-
ნენ და ერისათვის უარსაყოფელ სახედ წარ-
მომდგარიყვნენ. საქართველო ლამის გაცამ-
ტვერდა, ყოველი ჯგუფი, ყოველი ბანაკი
პირადმა ჟინიანობაშია და კინკლაობაში შეიპყ-
რო, ეროვნული ძლიერების გამომსახველი
ძალია დაიქსაქსა და ამის მოპყვა დაკნინება
ერის სინაზე-სისპეტაკის გამომსახველ ასულ-
თა... აკაციც სწორად ამას ამჩნევდა, დასტი-
როდა წარსულ ვითარებას, იგონებდა სამშო-
ბლოს ყოფილ განმანათლებელთ და თან აწ-
მყო დროის ქალთა ვითარებას ქეშმარიტების
მაჩვენებელ მხედველობით სკვერტდა ...

და, აი, ერთ თავის წერილში ამბობს:

„რად უნდა განათლებუნი იყვნენ ჩვენი ქალები,
იუ საკუთარ ნადავზე ფეხი არ უდგიათ, ჩვენი
თვის ეოკველთვის უნაყოფად და გამაფსადაგებანი
იქნებინან!.. ახა რა ქართველი ქალებს უნდა გან-
წიოს იმან, ვისაც „ქრისტიე ქალბავ“ კი ვერ
ესტრება, რომ ქართულად სთქვას; ეგვლაფერს
იღის, გარდა თავის ქვეუნისა; მარას აჭერს
ხელში, რომ შეუჭურდ ახალმარაგოს და ნეფის
აღება კი არ შეუძლიან, რომ შეიღეს პერანგი
გაუჭეროს!.. დღეში ქაშისაგან ვერ გაურჩევიან და
შეიღი სიათამაში დედიფადა (კუკუა) ჭეონა.
ცნადა, დღევანდელი ჩვენი ქალები, ძველ ქარ-
თველ ქალებთან, იმ ნამდვილ დედაებთან, მისატო-
ლებული კი არან, სასწერებულებინი არანან“ -ო ..

დიდი!.. დღევანდელ ქალს გარეგნულად
არაფერი აკლია, სიღამაზით ყველას იზიდავს,
წარმატება, მაგრამ ჩვეულებას რომ რწხულთ
ქმტვიცნისა“ ეს იმასაც კარგა შეუგენია და,
თუ ყოველ დღე „ფერ-უმარილი არ წაიც-
ხა“, თუ თმა ხელოვნურად არ დაიკულულა
და მით თავი არ დაიმამინჯა, არ შეუძლიან.
ასე ჩადის ისიც კი, ვისთვისაც სიბერეს უკვე
მოუსწვრია, „წლებს იპარავს“ და ზიზღის

მეტს არაფერს იწვევს... აგერ „კენინა“, რომ-
მელმაც ძალიან „მოკლე ხნით“ ინეტარა, ნი-
სიათ გამოართმეული „ოქრომკედი და შლეი-
ფი“ დაუძველდ-გაუცუცდა და გულს მხოლოდ-
იმითი ინუგეშებს, რომ

„ოტიამას ჩემსა ქმარმა,
ბედღამს და კალმამა...“

აი, თუნდა ახალგაზრდა ქალი, რომელიც
„სიღამაზით შეშვლას ხატისა,
მიხვანა-მისხვანა და ქექვა აქვს კატისა“;
რომელიც „დღეში ასევე შეიძველება მარტი-
ვით“, „შოდნებს დასდევს, იმამისა კართული,
წვა-კითხვა ეჯარება ქართული“, „ზხასტის“
მეტი აღარაფერი ეყურება, „შრომისა და კე-
თიღის საქმის ნაგვლად, მხოლოდ ღხინში აუ-
ღია მას ქალი“.. და მით ერის დაცემის უფრო
ხელს უწყობს... მაგრამ, ვით ფუქსავატრი
არიან თვით, ისედაც მათი ნეტარება ფუქსა-
ვატრება, საშხიარულო ფერხული მათი იბნე-
ვილები. ის ვინც გუშინ „შედადრუღის შორ-
თუღობით გვაკვირებდა“, დღეს თავის წინაშე
ჰხედავს, რომ

„წვრილ-წვრილი ვაჭრები
შემოდან დას-დასდა!..“

და სირმები და ნაჭრები
უჭვდებთ ოხერის ფასდა...“

ეს გარემოება არის ნაწილი მღვდმარე-
ობისა, ეს ყოფა არის შედეგი ქალთა, ასე
ვთქვათ, გარეგნულ თვით არსებობისა, მაგ-
რამ აქედან ცხადია, რომ, ამ გვარად აღზრ-
დილნი და გართულნი ქალნი, ძლიერ სიყ-
ვარულშიც დაისახებოდნენ ისეთ უმწყო ქმნი-
ლებად, რომელნიც უდროვოდ დალუპულ მო-
სიყვარულის სახელს წარმავალ წამსავით ჰა-
ერის ატ-ნენ, თვით მგლოვიარობის დროსაც
პრანქვა-გრეხასა სცდილობდნენ, რომლებიც სე-
ტაკ სიყვარულის სხივებს გაურბიან, ან და
„ტრფობის აღს“ სახუშარო საკნად სთვლიან.
სწორედ ეს არის მიზეზი იმისა, რომ „გამო-
ცვლილს სიყვანული აქ ოთხმოდგა თვანამეტკე-
რა“ .. გარდა ამისა, სხვა და სხვა კუთხის
მცხოვრებთ სიყვარული სხვა და სხვა გვარად
მიანჩნით. ქართული ქალი, მაგალითად სი-
ყვარულს ტრფილენაში ჰხატავს, იმერელს
წუთიერ გასართობად მიანჩნია, მეგრელი უპი-



სოფიო გოგაშვილისა

10 წ. შესრულდა რაც სახალხო (უმეტესად „ნაძალადევის“) სცენებზე მოღვაწეობს, რომლის საპატივემო წარმოდგენა გაიმართება კვირას, 24 იან.

რიტესობას ფარულ სიყვარულს აკუთნებს და ქმრისადმი დლოატში ცოდვის არასფერსა ჰხედავს, გურულს კი ვაჟ სურს გამირობისათვის, რომელიც ქალის შეურაცხყოფელთან ბრძოლაში უნდა ცნაურდებოდეს... ყველას ერთად და თვითეულს ცალკე ოჯახი არ აინტერესებს, ბავშვი ოხრად, უბატონოდ, „კაპტის კნუტსაჟითა“ დაუგდია და კლუბებსა და ბალებში დაძრწის, დათარღობს მხოლოდ იმისთვის, რომ ვაჟთა გული მოიგოს და ნეტარების წუთების ზეარაკად გარდაქცეს!..

ეს არის მიზანი თანამედროვე ქალებისა, ეს „წმიდათა-წმიდა“ მათი საარსებო გეგმის უმთავრესი მუხლია... ყოველივე ეს სხვა უბედურებითაც გულდაწყულეებულ აკაკის განაცდევინებს უფრო მეტს მწუხარებას, რომლის იძულებით გული უკნესის:

„ჭეი. ჭეი!.. გელან ვხედავთ
დღეს ძველებურ ქართველ დედებს;
მათ შაგერ მომავალზე
გელანაჟინ კვაიმედებს...“

და რომ ადღეს დატყუელი და ცოცხალ-მკვდათა სტრფო ზეალსდგეს, რომ ერის ემბაზმა განანათლოს თვით ერის ძენი, ამიტომ ქალებს აკაკი თავის „სარკად ქმრულ გულში“ ახედებს, სასიკეთო გაზს უკადავს, ქალი ნამდილ დედად, შვილის ეროვნულ ნიადაგზე აღმზრდელად სურს, „ადეთათა და ნადაითათა“ ამ სასიამო აზრისაკენ მიიწოდებს და დღემულამ იმის ნატვრაშია:

„გამიწინდეს ქართველი ქალი,
რომ ემოსო კანის ძალი
და მამულის სიყვარულს
კულში ედვას ტრფობის აღი!..
მას ჭაბუკი აძლეუდეს ხედს,
ეთ თანაკრძაობს მის სასურველს,
და ორ-კვირის სიყვარულით
კადიოდუნ ბრძოლისა ვეღს!..“

ნეტამც აღსრულდეს, რადგან აკაკის ეს სურვილი—შეგნებული ერის სურვილია; აკაკის ამ ზრახვის აღსრულება—ერის უმაღლეს კვარცხლბეკზე მითავსება და საქართველოს უაღრესად გაბრწყინვალება; აკაკის იმედი—ქართველ ქალთა ძლევა-მოსილი ფრთებია, რომელთა დაქნევამ ერის ასულთა „ფი-ფიურს“, ხმეღეთ-ზურჭუტს“ სამშობლოს მთებზე სამხიარულო კამარა უკვე შეაკვრევინა, შემდეგ-შიც, აკაკის სულთან ერთად, უფრო ფართო ნეტარების შთამსახეველ რგოლის მოხაზვას გვაბრძება და მდუმარე მთებსაც კი აღმოათქმევინებს აკაკისავე სიტყვებს:

„საქართველო აღსდგა მკვდრეთით“...

ქართველი ქალი ამას შეიგნებს...

ქართველი ქალი ვაჟებს სევდის გამზიარებლად მოეკლინება... და ქართველი ქალი საწადელს მიადწევს...

ეს მჯერა... მჯერა...

მზი. ხერხეულიძე

ყვავილები

უ მ ე ა ...

შენც ისე სტირი, ზამთრის გრივალთა,
ვით სული ჩემი შემდგომ ძიების.

წყევით სავსეა ჩემი ძახილი,
როგორც სიმღერა შურისციების...

რისთვის მიმჯაკვე ამ ყრუ მიწასთან,
რად მომანიქა ბედმა სოფელი?

—ზეცას ვერ მისწვდი და ვერ იპოვე—
თავს დამხარხარებს მეფისტოფელი!..

...მე... დავეზნობი შუალამისას...
უხილავს იქნებ ლოცვით დასწვდებოდე—
და თუ ვერ ვპოვებ: ველურ ყვილით.
ძიების გლოვას მეუბნებოდე!..

გ. ლეონიძე



პოლკ. ზაქ. ამაშუქელი

მამაკობისათვის მრავალი ჯილდოთი დაჯილდოვებული.

არსების ახალი მხარეობა

ს დ. ბ ლ კ ი

Maria da Spolento

ნარნარი არი შენი ტანი—საყდრის სანთელი, გვხვობავს შებედა, შებედა, ვით მახვილი მჭრელი; შინთან შეხედას სული ჩემი არ ელოდება, მხოლოდ, როგორც ბერს. კოცნას ასვლის მომეცი ნება... ბენდიერებას მე არ ვითხოვ, არ ვითხოვ ტრფობას, უხეშ ზღერსით გაგბედავ შეურაცხოვას!.. როგორც მხატვარი, ვიჭვრიტები ვალაუნის გარე, საღ სურნელოვან ყვავილებს ჰკრებ და შეგიყვარე... ახლოს მიდის, ქარიშხალი შორს გეტანება, მზისგან დამწვარო, ო, მარამ მომეცი ნება, რომ ქერუბიში შენ თავს ზევით თვალებმა ნახოს, უტბებს ტკივილმა ნეტარებით გული გააღბოს, ვით ძვირფას ალმას იღუმალსა ეტყესებს ჩაგბნევე, ჩემ საღმერთებელ, მოეღვარე შენ ხუტუქ თმაში. და უიმედოთ შეყვარებულ სულსაც ჩაგადგებ ბრწყინვალე თვალოთ შავად ღელვილ უძირო ქაში...
ტ. ტაბიძე

ს კ ე ზ ე ნ ი ა

(ესკიზი ერთ სანახაობად)

მომხმედნი:

ცუცი—ბრმა რვა წლისა.

გოგი—ცუცის ძმა, 10 წლისა.

მოსუცი მწყემსი—60 წლისა.

ანგელოსი, ბავშვები.

მშენიერი ბალი. შუაზე—ცოცხალ ყვავილებში გახვეული საფლავი, საფლავის თავზე ხის დიდი ჯვარი ზეწარწერთი „აკაკი“. ჯვარის წინ ოდნავ მძეპუტავი ლამპარი. საფლავის უკან ორი ადლის სიშორით ღობე, რომელიც ორ ნაწილად ჰყოფს სცენას. სცენის სიღრმეში—ამწვანებული მთა, მთის პირველ კლანზე—მოხუცი მწყემსი, რომელიც მთელი მოქმედების განმავლობაში სალამურს უკრავს. მწყემსის მარცხნივ და მარჯვნივ—რამდენიმე ცხვარი. მთიდან მოქუხს მდინარე და მთის ძირას ეცემა. საფლავის მარცხნივ გდია ერთი დიდი ქვა ბალის პირველ ნაწილში ყვავილების ბუჩქებისა, რომლებიც ძირას სხედან ბავშვები, მეორე ბუჩქის ძირას—წითელ ამრუმუმის საცმელში და მესამე ბუჩქის ძირას—ბავშვი ცოცხალ ყვავილებშია. პირველ ბუჩქის ძირას მჯდომი ბავშვი ჰგოჯავს ბუჩქს ყვავილებს და თაიგულად ჰკრავს. მეორე ბუჩქის ძირას მჯდომი გაიყურება მოხუც მწყემსისაკენ მესამე ბავშვი კი იგოჯავს ყვავილებს ტანიდან და ესერის საფლავს

სამივე ბავშვი ფეხშიშველად და თმა გაშლილი. მოქმედება სწარმოებს გათენების წინ. ბაღს მკრთალად ანათებს მთვარე. მოისისის სალამურის ხმა და ბლბლულის სტვენა. ბალის მეორე ნაწილში მარცხენა მხრით გამოჩნდება ანგელოსი, ნელი ნაბიჯით შემოუვლის ღობეს, შემოვა მარჯვენა მხრით ბალის პირველ ნაწილში. სამივე ბავშვი წამოდგება, სამივეს ემთხვევა შუბლზე. ბავშვები აღლვევენ ანგელოსს ფერად ყვავილებს. ანგელოსი შორდება მათ და ნელი ნაბიჯით მივა საფლავთან. დაბრის თავს: ბავშვებისაგან მოძებნულ ყვავილებს დაბანვეს საფლავზე და ქაჯავს ჩამოჯდება. ბავშვებიც სხდებიან. მარცხენა მხრით სცენის წინა ნაწილში გამოჩნდებიან გოგი და ცუცი. ორივე ფეხშიშველად. გოგის ჩანთა ჰკილია. ხელში ჯიბი. ბრმა ცუცის ხელი უკილია გოგის ჩანთაზე და ნელა მოჰყვება უკან.

ცუცი (მდგრის):

„მე ბრმა ობოლს აღარ მესმის

მშობლიური ხმა საამო,

განთიადის არ მაქვს ცნობა

და მგონია სულ სალამო.“

(გოგი და ცუცი შუა ბაღში შემოგაქან თუ არა, გოგი შეჩერდება; ირგვლივ იტყირება)

ცუცი გოგი.



გოგი რა გინდა?
 ცუცი ჯერ არ გათენებულა?
 გოგი არა, ჯერ კიდევ ბნელა.
 ცუცი მალე გათენდება?
 გოგი მალე.
 ცუცი მაინც როდის?
 გოგი როდესაც მზე ამოვა.
 ცუცი შენ არ დაიღალე?
 გოგი არა, მე კიდევ შემეძლია სიარული.
 ცუცი მე კი დავიღალე.
 გოგი დავისვენოთ აქ! (ცუცი და გოგი
 სსდუიან მიწასზე)
 ცუცი გოგი მე მშია.
 გოგი (ამოადებს ჩანთიდან ზურს და ხელ-
 ში ჩაუდებს ცუცის) ცუცი!
 ცუცი რა გინდა.
 გოგი სანამ შენ პურს შესქამდე, მე და-
 ვიძინებ.

ცუცი ჩემი პურის შექმამდის მზე რომ
 ამოვიდეს?

გოგი ნაბრთა შენ გათენებას ვერ შეი-
 ტყობ... შენთვის მზე არ ანათებს...

ანგელოსი მე გავაღვიძებ. (ცუცი და გო-
 გი შეკრთებთან)

ცუცი ვინ არის?

გოგი (უურებს ანკლასს) არ ვიცი.

ანგელოსი ნუ გეშინიათ, მოდიტ ჩემთან.

ცუცი არა, ნუ მივალთ, მეშინია. წავი-
 დეთ აქედან! (ცუცი და გოგი წამოდებთან და
 წასვლას დააპირებენ)

ანგელოსი საუ მიხვალთ?

ცუცი ვინ გელაპარაკება, რა უნდა?

ანგელოსი განა ვერ მხედავ?

გოგი ცუცი ბრმა არის, ვერ ჰხედავს.

ანგელოსი დარჩით ჩემთან, ჯერ მაინც
 ბნელა.

ცუცი ჩემთვის სულ ერთია, ჩემთვის სულ
 ბნელა...

ანგელოსი საწყალი ბრმა! (ცუცის) ნუ
 წახვალ. გვედრები ერთი წუთით მოიცადო
 ჩემთან. ოჰ, რო იცოდე რა კარგია აქ.

ცუცი (გოგის) მოვიცადოთ? ა, გოგი,
 მოვიცადოთ? ის ძლიერ კეთილი უნდა იყოს.

გოგი მოვიცადოთ, მაგრამ რო დაგვი-
 გვიანდეს, ხომ ვახსოვს, ძია აკაკის სიტყვები:
 მალე მოდიტ, მე უთქვენოთ ძლიერ მოწყე-



მსახიობ ქალიშვილის მარგარიტა ქილარჯიშვილი

თორმეტი წლის წინად ვლ. მესხიშვილის ხელმძღვანე-
 ლობით პირველად ქუთაისში გამოვიდა სცენაზე, მა-
 შინვე საზოგადოების ყურადღები მიიქცა და ჩქარა
 სამშობლო სცენის ერთ სერიოზულ, მუყაით და მხნე
 მუშაკთაგანად შეიქმნა. მისი როლებია კორნელია
 (კიუს გრაფი), ქეთევანი („სამშ.“), თამარ ცბიე-
 რი, მართა, ველკია ანტონოვნა და სხვ.

წელს მიწვეულია ბაქოს დრამ. წრეში, რომე-
 ლიკ 31 იან. ბენეფის უმართავს. წარმოდგენილი იქ-
 ნება ა. სუმბათაშვილის 4 მოქ. დრ. „ბორკილი“.

ნილი ვარო. ჩვენკი რამდენი ხანია არ ვყო-
 ფილვართ ძია აკაკისთან. იქნებ მას მკვდარიც
 გგონიხარ.

ცუცი (აღფრთხვანებული) კი, ჩქარა წა-
 ვიდეთ, სულ ჩქარა, ნუ მოვიცდით!.. ძია აკა-
 კი ჩვენ ახალ სასილერო ლექსებს მოგვცემს.
 რა მიხარია, რო მივალთ. გოგი, მომიახლოვ-
 დი, მინდა გაკოცო.

გოგი (თავს გადახრას ცუცის ტუჩებ-
 თან. ცუცი ჰკოცნის) ჩემო საყვარელო კარგო
 დაიკო.

ცუცი ეხლა შენ მაკოცე, ჩემო ძამიკო!
 (გოგი ჰკოცნის)

ანგელოსი საყვარელი და-ძმა კოცნით



ენსეკარულებიან ერთმანეთს. უყვართ თვისი ძვირფასი ძია. უყვართ და მიეშურებიან მასთან, ის კი არ იციან, რომ მათი ძია იქ აღარ არის... არა, არ გაუშვებ, არ მინდა, გაიგონ. მე მსურს ძია მათთვის სკოცხობდეს...

გოგი არ შეგვიძლია, ჩვენ მიგვეჩქარება. **ანგელოსი** რისთვის ურჩობთ? რა იქნება, ერთი წუთით მოიცადოთ, მე თქვენსავით ბავშვი ვარ.

ცუცი საწყალი, ვგონებ სტირის, მოვიცადოთ, ძია აკაის ჯერ მიანც ეძინება.

გოგი კარგი, მოვიცადოთ! (გუდის მიიყვანს ანგელოსთან. ანგელოსი გვერდით დაისვენებს გუდის. გოგი იქვე საფლავზე ჩამოჯდება მათ წინ. **ანგელოსი** (გუდის) შენი სახელი?

ცუცი ცუცი.

ანგელოსი დედა გყავს?

ცუცი არა.

ანგელოსი მამა?

ცუცი არა. მე მარტო ერთი ძამიკო გოგი მყავს. (გოგის) ნო, გოგი?

გოგი და კიდევ ერთი ძია გყავს.

ცუცი ძიას ჩვენ ძლიერ უყვარვართ; ოჰ, რა იცოდე რა კარგია ძიასთან! როცა მასთან ვარ, ჩემი სიბრძნევე სულ მავიწყდება. ოჰ, ნეტავ როდის ამოვა მზე, რომ მალე წავიდეთ ძიასთან. მე ძლიერ მეჩქარება მასთან მისვლა. ნეტავი ჯერ მზე არ ამოსულა?

ანგელოსი მალე, სულ მალე ამოვა!

ცუცი ოჰ, რა ბედნიერი ხართ, თქვენ მზეს მხედავთ... ოჰ, რა კარგია მზე...

ანგელოსი მერმე შენ რა იცი?

გოგი როგორ არ იცის? დაიკო ცუცი დაბადებიდან კი არ არის ბრმა. ის სხვასავით თვალიანი იყო, დაიკოსთვისაც ანათებდა მზე და მის პატარა წმინდა სახეს ასხივინებდა.

ცუცი კი, მართალია... მეც მინახავს მზე, ეხლაც ვხედავ, მაგრამ სინამდვილეში კი არა, სიზმარში. ამას წინად დამესიზმრა: ვითომც ჩემთვისაც ანათებდა მზე და მეც, სხვა ბავშვებთან ერთად, ყვავილებს ვკარგვდი.

ანგელოსი (ჭიფინის გუდის შუბლზე) ვინ იყო ის ბოროტი, ვინც სიკოცხლეს სინათლე წაგართვა?

ცუცი (გოგის) გოგი, უთხარი: შენ ხომ იცნობ მას.

გოგი ძიამ ასე გვითხრა: ვითომც ჩვენც გყავდა მამა, რომელსაც ძლიერ უყვარდით. თურმე როდესაც ის ძლიერ მოხუცდა, სიკვდილის წინ მოისურვა ვინმე კეთილი ენახა ჩვენთვის მამის ნაცვლად. მონახა კიდევ და მოიყვანა შინ, რომ მისთვის ჩვენი თავი ეჩუქებია, მაგრამ მე მაშინ თურმე გამდგომი ვყოფილვარ, მთებში, და ჩემმა გამდგომმა ჩემი თავი არ დაანება. ცუცი კი მიიბარა... მოკვდა თუ არა მამა, ცუცი მამინაცვალმა შინ წაიყვანა.

ცუცი წაიყვანა და პირველ ხანებში ძლიერაც მეფერებოდა, მაგრამ როდესაც შინ წამოსვლა ავიჩემე, მან ამაზე ფიქრიც კი ამიკრძალა. ერთ დღეს, როცა გამოპარვა დავაპირე, დამიჭირა და დამტყუქსა. მე შეიღს მეძახოდა და თან მასწავლიდა, მამა მეძახნა მისთვის. მაგრამ მე ეს არ შემეძლო, რადგანაც ვიცოდი, რომ ის ჩემი მამა არ იყო...

გოგი (სტირის) საყვარელო მამა.

ანგელოსი ნუ სტირი, ძამიკო. (გუდის) განაგრძე, დაიკო!

ცუცი არა, მეტს ვეღარას ვიტყვი, ძამიკო სტირის...

გოგი (ანგელოსის) აბა მეტი რა გითხრას? უთხრა მამა დამიძახეო, დაივიწყე შენი დედა, შენი მამა. ნუ გინდა შენი სახლიო. მაგრამ დაიკომ თურმე კიდევ ერთხელ დააპირა გამოპარვა, რისთვისაც მამინაცვალმა, ორივე თვალი დასთხარა და ობოლი სული ტყეში გადააგდო, დარწმუნებული, რომ ტყეში მოკვდებოდა.

ცუცი (შეშინებული ეკვრის ანგელოსის) ოჰ, რა ტკივილებს ვგრძნობდი მაშინ თვალებში!.. უქვევლოდ მოგვკვდებოდი, რომ შემთხვევით ძიას არ ვენახე იქ.. ოჰ, რა ტკივილი აღერსით ჩამიკრა ძიამ გულში თვისი ცრემლებით სახზე სისხლი მომბანა და ჩუმაღ შინ წაიყვანა...

გოგი მოიყვანა ცუცი თუ არა, ვილაც ბოროტს შეეთვალა მამინაცვლისთვის, რომ ცუცი ცოცხალი ძიასთან იყო. მოვარდა მამინაცვალი, მოითხოვა ცუცის თავი, მაგრამ ძიამ ორივე მთებში გაგვპარა და თან მე მი-



თხრა: იცანი შენი დაი ცუცი, იყავი მისი წინამძღოლი, არ დაენდო ბარს და სულ მთის მიუვალ ბილიკებზე აცხოვრე, სანამ მამინაცვალის არ მოგვიკვდებათო. მეც ვასრულებ მის თქმულ სიტყვას და მთაში ვიმალდებით. ხანდისხან კი მოპარვით, ზნელ ღამეში, მოვლივართ ბარად, რო ძია აკაცი ვნახოთ.

ანგელოსი საწყალი ცუცი.

ცუცი გეცოდები! (სახესუ ჟელს უსვამს) შენ სახე სველი გაქვს. შენ სტირი. მე.. პატარა ოზოლი გეცოდები?

ანგელოსი ნუ გეშინია, სულ პატარა ხო არ იქნები. შენც გაიზღები, ჩემო კარგო დაიკო!..

ცუცი (ტირდაის ხმით) მე გავიზრდები? არა, მე ვიცი რო არ გავიზრდები.. ძიამ მითხრა, რომ მზე ზრდის ყველაფერსო, მე კი როგორ გავიზრდები, მხეს რომ ვერ უყურებ და ის მე როგორ შემხედავს...

ანგელოსი (ეფერება და შკერდზე იკრავს) შენც სტირი, მაგრამ თვალებში ცრემლი არ გაქვს.

გოგი (წამოადგება და მივა ბუქის ძირას მჯდომ ბავშვებთან, ხან ერთ ბავშვს ეხურნულეპა, ხან შეიკრეს)

ცუცი არა, ჩემს ცრემლებს შენ ვერ დაინახავ, თვალები დახურული მაქვს; თვალების ნაცვლად ჩემი ცრემლები გულში იღვრებიან და გულს მიწყალდებენ...

ანგელოსი ნუ გეშინია, ყველაფერი კვდება და შენი სიგრძობაც მოკვდება...

ცუცი სიკვლირი? სიკვლილიც მოკვდება?

ანგელოსი კი.

ცუცი მერმე?

ანგელოსი რადგანაც სიკვლილი არ იქნება, არ იქნება სიტყვა ამოკვდება. რადგანაც სიტყვა მოკვდება სიკვლილს ეკუთვნის...

ცუცი მერმე შენ სიდან იცი?

ბავშვი (წამოადგება, მივა ცუცისთან და აკოცებს) საწყალი დაიკო! (თავზე ჟელს უსვამს)

ცუცი (მიეკრება ანგელოსს შკერდზე) მე შენია, ვინ არის?..

ანგელოსი ნუ გეშინია, ის კეთილი ბავშვია!

ცუცი მე არ ვიცი ვინ არის ჩემი მოკვით ან მტერი, მე ბრბავარ... მაპატივე ჩემო...

პირველი ბავშვი (კვლავ მიეკრება, მოშორდება ცუცის და ისევ ბუქის ძირას დაჯდება)

ანგელოსი არ შეგეშინდეს! (სტენახე ბნელდება, მოხუცი მწყემსი შეწყვეტს საღამურის დაკვრას; მოისმის წვილის ხმა)

ცუცი ვინ არის? მე გეშინია! (ანგელოსს კეპრას)

ანგელოსი (ამშოიდება) დაწყნარდი, ჩემო კარგო დაიკო, აწ ველარ გაიგონებ იმ საზოზარ წვილს...

ცუცი მე... მეცნობა ის წვილის ხმა, ის მამინაცვლის ხმა... ის მე იმ წვილით მაშინებდა როდესაც სახლს მოვიგონებდი. მითხარი, აქ ხომ არ მოვა?.. (მოისმის კადჯე წვილი) გოგი!!! ძამიკო, გოგი...

გოგი (მოფარდება ცუცისთან) აქა ვარ, დაიკო! (ხელს ჰკიდებს და მოაშორებს ანგელოსს)

ცუცი წვილივა აქედან, მამინაცვალი აქ ყოფილა, ის მიმკლავს...

გოგი (აღებს მიუფანს ერთ ბუქის ძირას, ჩაიკრავს გულში) არა, ნუ გეშინია, დაიკო, ის ვერ მოგენახავს. (სტენახე საესეგით ბნელდება. გოგი უფრის) მოგვეშველეთ, კეთილრო ბავშვნო, აქედან გავიკეპნეთ, აქ ძლიერ ბნელა.

ანგელოსი ნუ გეშინიათ, მალე გათენდება. (მოისმის კვლავ წვილი, რის შემდეგ ბაღში სინუშე ჩამოფარდება. ზარეული მზის სხივი შემანათებს ბაღს, მოისმის გალობის სიმღერა. ანგელოსი ქება შეადგება და გაიურება მარცხნივ. მოხუცი მწყემსი კვლავ დაწყებს საღამურის დაკვრას ბაღში ზეგდან ცევა ფერად ფევიადების ნაფერტლები, თითქო ცა ათავს უვადებს. მარცხენა მხრიდან გამოჩნდება ფერად სამოსში გამოწყობილი ბავშვები, რომლებსაც აკაცის დიდი სურათი შემოაქვთ. მზე საესეგით ანათებს ბაღს. ბავშვები აკაცის სურათს საფუჯავს თავზე დაბუნ. ბავშვები განავრძობენ გალობას)

გოგი (აკვირდება სურათს, მოშორდება ცუცის და გაკვირებულად უყურებს სურათს. გადაჯგავს რამოდენიმე ნაბიჯს და დაიბრუნებს) ძია აკაცი, ძია!.. (მივა საფუჯავთან) ძია აკაცი აქ ყოფილა!.. (დაემხობა საფუჯავზე)

ცუცი საღ არის ძია აკაცი? ძია მე აქ



ვარ... ძია აკიკი, ძია... (მიადის ნელი ნახოჯით, ხსნ საფლავისკენ, ხსნ მარჯვნივ და მარცხნივ) ძია აკიკი, ძია...

ფ ა რ ღ ა

ღ. კოპალი

გ უ შ ი ნ ღ ა მ ჯ ა რ ი...

გუშინ ღამე ქარი მოუსვენვარი როს გულსაკლავად შემოქცნესოდა, ჩემო სამშობლოვ, ბრძოლისა ველზე ვინ უწყს რამდენ ხალხს სული ხდებოდა!..

ან საღ მარხიან ახლა ისინი?

საღა აქვუ, საღა ზღუდივი ბინა? მე ყველას ვკითხავ, ყველას შევიჩვი, მაგრამ, ძვირფასო, ვინ მეტყვის, ვინა?!

ქანრი

ც ხ რ ნ ე ბ უ ლ ი ე შ ი ა *

(დასტანის ხმაზე)

ახ, საღ არის ცხოვრებული ეშია, თვის ხელობა ნახოს თუ რა დღეშია,— სიღარიბის გამოდ რომა ქურდობდა,— დღეს ქურდობა სოვდაგრების ხელში. იპარავდა ქვებს, აქანდაზს, სარეცხსა, ნემენცების „პოვის“ ქვების სარეცხსა, კრუბ-წიწილას, მისთან ქათამს და კვერცხსა, მისთვის ბევრჯელ ჩაბრძანდა ციხეშია.

ახ, საღ არის ცხოვრებული ეშია,

დღეს ქურდობა სოვდაგრების ხელშია!

ის ქურდობდა იმისთვის, რომ შიოდა, ღამით მთვარასა—დილით თავი სტკიოდა, ზამთრის სუსხი აწუხებდა, სციოდა, ხშირად იჯდა კედლის ძირას მზეშია...

ახ, საღ არის ცხოვრებული ეშია,

დღეს ქურდობა სოვდაგრების ხელშია!

იგი თუმცა ვისმე რასმე ჰპარავდა, იმ ქურდობით სიმშლი-წყურვილს ჰფარავდა, მისი ქცევა ქვეყანას არ ზარავდა, დღეს კი ქურდობს ვინც კი სიმდიდრეშია...

ახ, საღ არის ცხოვრებული ეშია,

დღეს ქურდობა სოვდაგრების ხელშია!

დღეს ქურდობენ თილისისა ტუზები, ბანკით, სახლით და ჯიბითაც ტრუზები; ასინაგს აფრენენ, ვით ბუზები; ცხოვრებითაც ყველა სამოთხეშია...

ახ, საღ არის ცხოვრებული ეშია!—

დღეს ქურდობა სოვდაგრების ხელშია! სათვალთმაქცოდ ღაზარეთი გაგვისხნეს, მომვლელებად თვის ცოლ-ქალნი ჩავვისხნეს,— როგორც ვატყობ: პოლიტიკა არის ეს,— ერთის ნაცვლად ასი ჰყრეს ჯიბეშია..

ახ, საღ არის ცხოვრებული ეშია!..

დღეს ქურდობა სოვდაგრების ხელშია!..

ეშობებენ ჩვენს პარუ-აღები, თუმცა კი აქვთ ფაბრიკები, ბაღები, და სახლებშიც უკიდილთ ქალები,— სიმდიდრე ძვეს მათ ყოველ კუთხეშია...

ახ, საღ არის ცხოვრებული ეშია,

დღეს ქურდობა სოვდაგრების ხელშია!

ჰლოდრაობენ შინელ-მუნდერ-ქუდებსა, ამ მიზეზით იპარვენ მალდებსა, ვინ შენიშნავს მილიონერ ქურდებსა?— თვითო იგებს ორ-სამ ათასს თვეშია...

ახ, საღ არის ცხოვრებული ეშია,

დღეს ქურდობა სოვდაგრების ხელშია!

რას ზარალობს სანოვავე გაძვირდეს, ერთი თუნდა ათჯერ მეტათა ღირდეს, ვითომ იმათ ცხოვრება გაუჭირდეს? ნაქურდალი ცხოვრების ნუგეშია...

ახ, საღ არის ცხოვრებული ეშია,

დღეს ქურდობა სოვდაგრების ხელშია!..

ეს საქმე რომ ღარიბმა ჩაიღინოს: ცოლ-შვილისთვის მით ლუქმა შეიძინოს, დიდ, პატარამ უნდა ჰკიცხოს, აგინოს: „სინიღდისი მაშ არ არის შენშია?!“

ახ, საღ არის ცხოვრებული ეშია,—

რომ ქურდობა ამ ვაჭრების ხელშია,— ყველა მათგანს ცალი მხარე გაპარსოს, მისთავაზოს ამ გვარი ფეშქაშია.

ანტონ განჯისკარელი

(ქართული გრაფიკული, ანტონ ხუჯაყერდიანი)

*) სტეფან პოლოსოვი—დალაქი იყო ეშიად წოდებული.





უფ. უნტ-ოფიცერი იოსებ ლუარსაბიძე,
სარკივშიზან ბრძოლაში მოკლული ერთი თვის წი-
ნად მძაც ბრძოლაში მოუკლეს, დარჩა უპატრონოდ
ქვრივი დედა.

გ ა მ ო ს ა ლ მ ე ბ ა

— ამშვიდობით, ტუბილო დედიკო,
მიწვევენ ბრძოლის ველზედა, —

და რა იცოდა, სხვა კის ქვეშ
სული რომ ამოჰხდებოდა!..

იავო ტეტუნაშვილი

შუ რ ი ს ძ ი ე ბ ა

(სვანთა წახსულ ცხაფურებიდან)

(დასასრული. იხ. 4 თ. და 5. № 3)

მესამე დღეს ყველა მკვდარი გამოასვენეს
სასაფლაოზე. საშინელი კენესა-ტირილი ისმო-
და მთელ სოფელში. ძმები თანისა და ბექი
ერთად დაასაფლავეს, ხოლო სხვანი ცალ-ცა-
ლკე.

— მოათრიეთ ის წყეული! — გაისმა ხმა და
კოტა ხნის შემდეგ ორმა ჰაბუკმა მოათრია
ძმების საფლავთან კოცხალ-მკვდარი ნარსავი
მკვდრების უფროსი ძმა გელა, ძაძებში გა-
მოწყობილი, გაჩერდა ხალხის წინ და ხმა მღ-
ლა წამოიძახა:

— მართალია ჩემთვის დღევანდელი დღე
წყეულია და საშინელი, მაგრამ არც იმდენათ,
რადგან შემძლია ჩემის ხელით ძმების საფ-
ლავთანვე ვიძია შური. შემდეგ მიუბრუნდა
ძმების საფლავს და ჩასძახა: მართალია მოგ-

ღეს მტრებმა, მაგრამ ნუ გეშინიათ, ჯერ ეს
მსხვერპლი მიიღეთ, ხოლო მომავალში კიდევ
სხვა იქნება. — ამ სიტყვებით იჭი სწვდა ხან-
ჯალამოღებული ნარსავს, რომელიც ოდ-
ნავათაც კი არ გაინძრა და მხოლოდ საყვე-
დურის და თან ზიზღის თვალით მიაშტერდა
გელას. გელამ წაავლო ხელი თმაში, გადაუ-
წია თავი და მძლავრის შემოქნევით გამოუს-
ვა ყელში ხანჯალი. საცოდავ ნარსავს მხო-
ლოდ სუსტი ხრიალიდა აღმოხდა, ერთი გა-
ფართხალდა და განუტევა სული. სისხლმა
ხრიალით გადმოასხა ყელიდან. მაყურებლებმა
თვალზე ხელი მიიფარეს და სიჩქარით დი-
შალნენ, გელამ კი ჰკა ფეხი ცხედარს და
გადაუგორა ძაღლებს, რომლებიც იქვე შეგ-
როილიყვენ და თავის საშინელ ყმულით კი-
ცის გულს ჰზარავდენ. ძაღლებმა პირი არ
ახლეს ცხედარს და, თითქოს გრძობენ ამ
უბედურებასო, შორიდან ღმობიერათ დაუწყეს
ყურება.

ეს ამბავი ელვის სისწრაფით მოედდა
მთელ სვანეთის მთებს. ყველა გრძნობდა, რომ
ეს სისხლის ღვრა მარტო ამით არ დათავდე-
ბოდა და ორი სოფელი ერთმანეთს გადაემ-
ტერებოდა.

ნარსავის დედას ჯერ არ უშხელდენ, და
იგაც ფიქრობდა, იქნება მტერს დარაჯობენ და
იმიტომ დაუგვიანდათ ამდენ ხანსო, მაგრამ
იმდებ: უმტყუნა მუშობლებმა გადაკვრით გა-
აგებინეს ეს ამბავი, საცოდავი დედა მიხვდა,
რაშიც იყო საქმე. როგორც გეო, კვილით
გამოვარდა გარეთ და სახეს საშინლად იკაწ-
რავდა. მთელი სოფელი შემოიხვია ვარს, მა-
გრამ ვერას გზით ვერ დაამშვილეს; ბოლოს
იგი მივარდა ერთ ჰაბუკს, ამოსტავა ქარქაშიდან
ხანჯალი, ხანჯლის ქნევით ვაპო ხალხი და
გაქეპნა სასაფლაოსკენ, სადაც მისი შვილი
დაჰკლეს. იგი ვეფხვივით მიბრბოდა და თან
საშინლად ჰკიოდა. მთელი სოფელი დაედგე-
ნა, მაგრამ ამაოდ.

როგორც იქნა, მიაღწია სასაფლაომდე,
სადაც ფეხის შედგმისთანავე დაინახა ყელ-
გამოლადრული შვილის სხეული, რომელიც
სისხლში ამოსვრილი ნათრევი ტალახიანი რა-



ლაც ნადირისაგან დაგლეჯილ პირუტყვის უფრო ჰგავდა, ვიდრე ადამიანს. საცოდავ დედს მუხლები გაუშეშდა, ენა ჩიუვარდა, კელში რაღაცა მოაწვა, უნდოდა ეთქვა რაჲ, მაგრამ საშინელ კლაკნით დაენარცხა შეილის ცხედარს და სული გნუტევა...

ამ პირველი

ჩრდეთაგან სავაჭრო მოსოფელი*)

(საკუთარი კორესპონდენტისაგან)

რუსეთის ცენტრში, ძველ დედა ქ. მოსკოვში, 26 ქრისტეშ. მკვლანძმა ბაღმონტმა განართა რუსთაველის საღამო. საჯულისხმო მოვლენას. სწანს რუსის საზოგადოებას მოუფიქნებია თვალები და სურვილი აღძვრია გაეცნოს იმათ, ვისედაც აქამდის მხოლოდ ზღაპრული წარმოდგენა ჰქონდა. საჭირო არ უნდა იყოს იმ კურობუების დასახელება, რომლებიც ბევრ ქართულს მოუსმენია როცა კი შეითხვევა ჰქონია ემსჯელოს რუსთან კავკასიის, ან კერძოთ საქართველოს შესახებ. უმრავლესობამ არ იცის რა საჯულის საღამო ქართველებს, აქეთ თუ არა ახანა, ლიტერატურაზე რომ მეტად დახარაკია. ამიტომ უფრო დიდი მადლობის დიხსია მკვლანძმა ბაღმონტი, რომელსაც აღძვრია სურვილი გაეცნოს რუსის საზოგადოებას შოთას უკვდავი ქმნილებას.

საღამოს ურიცხვი ხალხი დაესწრო. იფუნენ როგორც ქართველები, ისე რუსები, პოლონელები, მუსულმანები, უკრაინელები და სომხები. საღამოზე, სხვათა შორის, მოვიდნენ: ა. სუმბათაშვილი, კომახ. დ. არაგვიანი და სომეხთა მკვლანძმი ცატურაძე. ბაღმონტის გამოხვდის ხალხი ხანგრძლივი ტაშით შეხვდა, მკვლანძმა მოკლედ, პოეტურად დასასიათა საქართველო, როგორც ბუნებით შემკული და იშვიათი სიღამაზის შემკული მხარე.

ქართველი ხალხი რაინდი, კეთილშობილი, პოეტური არსების ხალხია, სიტყვა მან. მას აქვს მრავალ საუფუნეთა განმსჯელობაში შექმნილი გულტურა. ენა ქართული არის ძლიერი, არწივისებური და მსთანავე ნახარხარი. ქართველი ერის

ისტორიის ფონზე უმთავრესად ორი სახე სიღამაზისა იმერობს ურადლებას. პირველი დაეთაღმამაშენებელი, პირთონება ძლიერი, იშვიათი ნიჭით დაჯილდოებული, შემდნობი კაცთა გული; ეს უკანასკნელი თვისება იყო ერთერთი მიზეზი მისი ბრძული მმართველობისა. აღმაშენებელმა დაიწყო საქართველოს გაერთიანება, მტერთაგან განთავისუფლება და შინაგანი ცხოვრების მოწესრიგება. დაეთათს საქმის განმტობი იყო მეორე სახე სიმშენებლისა, მეფე თამარ; აღამანი ღვთაებრივი სიმშენებლისა, სეტქავი სულითა და მადლი ზნეობისა, მის დროს საქართველომ მიადწია უოველ მხრეთ უმწვერვალეს განვითარებას. თამარის შემდეგ საქართველო რამდენიმე საუკუნე კიდევ დარჩა დამოუკიდებელ სამეფოდ. ხოლო მეფარამეტე საუკუნის დაშლვის ის შეუერთდა რუსეთს. ქართველები დახურობილი ხალხი როდეს. ისინი თავის სურვილით დაუკავშირდნენ რუსეთის სახელმწიფოს, ეს კარგოთაბა უოველ რუსის კარგად უნდა ახსოვდეს.

თამარის დროს მრავალი გამოჩენილი მკვლანძმი ჰქონდა ქართველ ერს, რომელთა შორის მიუწვდომელ აბღუსიფით მოსხანს ჟვაროსანს სიუვარულის (Крестоносець любви) შოთ რუსთველი. მას ეკუთვნის ტენიღური ქმნილება პოემა „გვეფხის ტეფასანი“. ეს უკანასკნელი რინდული პოემაა. თავადან ბოლომდის ის წარმოდგენის სიუვარუდით აღზნებული გულით დფთრთონებულ ჰიმნს სიუვარულისადმი. სიუვარულისათვის ტანჯული, გმირი პოემისა, ეს თვის რუსთველი; რომელსაც უუვარს დფთისადან თამარო, და ჰქმნის მის სადიდებლად უკვდავი წარმოებას. რუსთაველმა თავის პოემაში გარკვევით დასახა გულტი მადინისა, რომელიც მხოლოდ რამდენიმე საუკუნის შემდეგ გაამეფა რენესანსმა. „გვეფხის ტეფასანი“ ბევრი დინსკობის შემკული, რომელთა დნუსხვა და ტადმირება მეტად ძნელია. თუ გსურთ იქონათ მისსეუ სათანადო წარმოდგენა, საჭიროა უშუალოდ განიბობ, განდრად უოველივე იმისა, რასაც პოეტი შეიცხვს; მხოლოდ ამ მხრეთ შემდეგება მისი სიმშენებლის ცხად უოთა.

*) ამ პერილის დაბეჭდვა ჩვენს უნებლიეთ შევიკინადა.

როდესაც პირველად გვიგეტ ამ პოემის არსება, მრგონდომე მის წაკითხვა, როცა წაკით

სე, ამდენად მომხიბლა მისმა სიდავდემ, რომ ვინდომე შესწავლა, შესწავლის დროს კი აღმერბა ძლიერი სურვილი მისი რუსულად თარგმნისა.

შეტად ძნელია თარგმნა სავრთოდ, განსაკუთრებით კი ზოტუნი ნაწარმოების და უფრო კი ისეთი თავისებური ქმნილებების, როგორც „გეგის ტუასანისა“. დაად, ძნელია ამ ნაწარმოების თარგმნა, მაგრამ, როგორც ძველი ის-ზანულები ამბობდენ, „მე მხიბლავს შეუძლებელი, მე მსურს დავხსლიო შეუძლებელი“. და შენ შეუდექი თარგმნას...

ამის შემდეგ ბალმონტმა წაიკითხა რამდენიმე ნაწილები „გეგის ტუასანისა“ თარგმნისა, რომელიც ხალხმა დიდს ინტერესით მიამიზნა.

სპეციალისტი არა ვარ, რომ სთამანდოდ დავაფასო თარგმნის. ვიტყვი მხოლოდ, რომ მის დარსებასთან ერთად დეჟექტებიც აქვს. მაგ., ზოგი აფორიზმი ისეა გადათარგმნილი, რომ ზრთი სულ შეგვდიოდა. აფორიზმი „დეკვი ლომისა სწორის ძე იესი ვინად ხვადია“ თარგმნისში სულ ჭკარგავს თავის დიად ზრთს.

როდესაც ბალმონტის თარგმნის კითხვას ვუსმენდი, ერთი სურათი განუშორებლად ისტუბოდა ჩემს ოცნებაში. ისევედობრ: აბაბუხის მაუწოდებელ მთას გარს შრავალი ტურისტი ახვევია. ვეკვლიან სტადიობენ ამ მთაზე ასვლას. მიდიან დღე-ღამე დაუსვენრად. ერთი მითვანი ძლიერ დაწინაურდა. ადის თვალსაზრისით სიმაღლეზე, მაგრამ მწვერვალს კი ვერ აღწევს.

აბაბუხავით ამართულა ქართულ ლიტერატურას ფონზე შოთას ვეკვლიან ქმნილება, რომელზედაც ასედა იყვანს სწავლა. ბალმონტი ვეკვლიან მადლა აფიდა, მაგრამ ნანატრ მწვერვალს მაინც ვერ მიადგინა.

თარგმანი ნათლად ჭმარწობს, რომ ბალმონტს მთელი თავისი ზოტუნი ბუნებით შეუკვრება შოთას ქმნილება და განუდგია მისი სიმკვეთრე.

დასასრულ მეგონანმა გააჩნო დამსწრეთ ერთი ფრად შესანიშნავი თქმულება „გეგის ტუასანისა“.

თავის საუბარი ბალმონტმა შემდეგით დაასრულა: „ჩის ძალა სიფურულის და სიმშენიერისა, რომელიც გამოსკვების რუსთაველის ქმნი-

ლებში და რომლითაც სავსებით გამსკვლეულია უფრული ქართველის გული, თუ ცოტათი მაინც შეეხება მოსკოვის მკვიდრთა გულს, მე ბედნიერი ვიქნები“.

ხალხმა ბალმონტს დიდი ოცნება გაუმართა.

ზოტუმა კიდევ წაიკითხა თავისი ლექსი „საქართველო“ და თამარსადმი მიძღვნილი სტეხნოფო ლექსი, რომლებზედაც დიდი შთაბეჭდილება მოახდინეს ხალხზე. დასასრულ წყენი ასაკგზდა მგონისა მწველიაშვილი ქართულად მოხდენილი ლექსით მიესალმა ბალმონტს.

ნაზი

ქ მოსკოვი.



ძარტ. დრამ. დანმა სახ. სახ-ში 19/1 მეორედ წარმოადგინა „იულის მეგვიდრე“, ქრისტეს ცხოვრებად. გარეგნულად პიესა კარვად იყო მოწყობილი, თუმცა შოგა და შიგ დროის შესაფერი ელფერი ირლევოდა. წარმოდგენა მიძივე, უსიცილო მაჯის ცემით მიმდინარებოდა. ზოგიერთების ენის ბორძიკმა მაყურებელ-მსმენელის სმენა რომადა. როლების აღსრულების მხრით, აღსანიშნავია ნ. დავითაშვილი (კალეია); ნიჭიერმა მსახიობებმა ძლიერის და ნამვილის გარძონით, შესაფერი ვერადებით განასახიერა ქრისტეს ერთი პირველი მიმდევრთაგანი—განთქმული, მონანიებული მეფეი ქალი; (როგორც გვითხრეს, ნ. დავითაშვილი ავად იყო) გ. იშხელმა (ფანია) როლის საუბრო აღსრულებით (გრომით, მხით, მიხვარა-მოხვრით) გვიჩვენა რა ძლიერი ნიჭის პატრონია იგი და უკეთეს პირობებში რომ ჩასდგეს, არა თუ ჩვენი, მოწინავე ერთა სტენის დამამშვენებელიც შეიქმნებოდა. ე. გუნიაზ აღრის განსახიერებით მთლიანი ხატება შექმნა; ალ. იმედაშვილი (ალიტურ) და ი. გივიცი (დიდორი) ტიპოური გალოთებული დიდებულნი იყვნენ,—ი. გივიცი დაწინაურება ეტყობა; დიდორში რომ არ ამლავებდეს—მართლა და მშვენიერი იქნება. რ. მგალობლიშვილი (კარიული) და ი. გომეზიერი (ნატალი) ღირსეულად გვიჩვენა თავი, ოღონდ... პირველს რომის პატრიცობა აკლდა, მეორეს—მდიდარი ვაჭრის შვილობა“. ნ. ჯავახიშვილს (ნუბია) რომ არ ებოძინა (როლს ცოდნაში) უკეთეს შთაბეჭდილებას მოახდენდა. მ. საბაულს (პროკულ), ნ. თოძის (სირა)—როლები არ გაუფუჭებიათ. სავრთოდ წარმოდგენას მთლიანი ძაფი, თბილი გარძონა აკლდა. საზოგადოებ

ნალებ დაესწრო, ოუმცა ბილეთები სულ გაყიდული იყო (საქველმოქმედო მიზნით) თარგმანი (კონსტან ანდრონიას) შიგა და შიგ მოიხსტეტს,—ენა რა შესწორდეს, ზოგიერთი ადგილებიც შეიკრიბოს და უკვე თესად დაიდგეს—სახოვადობა მუდამ სამოყვნიბით მოისმენს.

უხავანო

ბაქოს ღრამბატიშვილი წამ კვირას, 10/1 ი.

ხარდალიშვილის რეჟისორობით დასდგა „ედმონდ კინი“. რეჟისორის სასახლოდ უნდა ითქვას, რომ ეს პიესა კარგად იყო მომზადებული და დადამულიც. არც ერთს, მის მის მიერ აქ დადგმულ პიესაში, არ სჩანდა მაგვარი შრომა სცენის მოყვარეთა მომზადებაში, როგორც ამ უქანსკელში. ამ პიესის დადგმა ადგილობრივი სცენაზე სახიფათოა, მაგრამ ეს დაბრკოლება პიესის მწყობრმა (რასაკვირველია ზოგიერთ დღევეტების გამოკლებით) მსვლელობამ დასძლია და საერთო შთაბეჭდილება დამკამოფილებელი იყო.

„ედმონდ კინის“ როლს ბ-ნი ხარდალიშვილი ასრულებდა... ქ-ნს შოთაძეს (პისტილი) ბავშვური სიტუაცებ აკლდა, სხვაფერი კარგი იყო, ხოლო ქ-ნი ქილარჯიშვილს (ელენე) სიამაყესთან სინაზე რომ ხლებოდა, ჩინებული იქნებოდა. ბ-ნ მატარაქეს (ეულისის პრინცი) აკლდა სიამაყე, სხვებ არაუშვავდა; ბ. შ. გამართლი (კეფელი) თუმცა თავს გრამობაში უხერხულად გრძობდა, მაინც დაკვირვებით თამაშობდა; შ. ბეჟუაშვილი (ლორდ მელვილი) კარგი იყო. გ. პავლიაშვილი (სუფიორი) მაგვარ როლებში ყოველთვის იმედს ამაართლებს. ქ-ნი შვილის (ანნა დემბრ) პირველი დემბური იყო. დანარჩენ მოთამაშეებს (გარდა მატარაქესისა) წარმოდგენის საერთო მსვლელობისთვის ხელი არ შეუშლიათ. ხალხი შედარებით ნაკლები დასწრო.

გულისაბა

ბ. ბაქის (ზემო ქართლი), სასოლო თეატრი,

აქაურ ახალგაზდათა მიერ დაარსებული, მეტად ნაყოფიერად მუშაობს. ამ უქმეების განსავლობაში ადგილობრივმა მუდმივმა დასმა ორი წარმოდგენა გამართა („არსენა“ და რამდენიმე ვადვილი). ორივეჯერ მოთამაშენი დიდის დაკვირვებით და, შეიძლება ითქვას, ნიჭითაც ასრულებდნენ თავიანთ როლებს. მათ მიერ შექმნილი ტიპები: არსენა, სირაჯი და სხ. თავისებურობას არ არიან მოკლებულნი, რადგანც მოთამაშენი ნამდვილი სოფლის შვილინი არიან, რომელთაც გარდა თავის მიერ შექმნილ სცენისა არაფერი არ უნახავთ. მათი ბუნებრივი, მოხდენილი განსახიერება სხვა და სხვა გმირებისა, საკვ რველი მესხიერება და დაკვირვების ნიჭი ცხადი მჩვენებელია, თუ რა ძლიერი და სალი სულია დაფარული რუსის დადოვითი ფარაჯაში გახვეულ ქართულ გლეხში... ბუნებრივი თანდაყოლილი სასცენო ნიჭი ბევრს ეტყობა. მშვენირად ჩაიარა „არსენაში“; მოთამაშეებს ეტყობოდათ, რომ არსენას სულის კვეთება მათი საკუთარი სულის კვეთება იყო. ამიტომ მათი მარტივი ბუნებრივი თამაშობა უფრო

დიდ შთაბეჭდილებას სტოვებდა. მაგრამ განსაკუთრებით კარგი იყო ვოდვეილი „არც იქით და არც აქით“, რომელმაც უნაკლებად ჩაიარა.

უესურებოდ ახალ და ნორჩ დას უფრო მეტ სიმხნეებს, რათა მათ მუშაობას მომავალში უფრო დიდი ნაყოფი გამოეღოს. მუდამ თქვენი.

ძარბი, კულბ. საზ-ის თაოსნობით, გ. ეორ-

დანას თავმჯდომარეობით, კვირას 17/1 „ახ. კლ.“ დარბაზში მოსანმა გ. ქჩიშვილმა წაიკითხა თავისი პოემა ნაადრევი ვარსკვლავი“. შემდგვ გამართა კამათი. კამათში მონაწილეობდნენ: ი. ვართაგავა, პ. მირიაწაშვილი, მ. წულუკიძე, ი. რუხაძე, ნ. ჩხიკვაძე, ი. იმედაშვილი, ლ. მაისურაძე და სხ. დაესწრო მრავალი ხალხი, განსაკუთრებით მოწაფენი. რ—

წვრილი აგებები

- **მწერალი ძალი** მარიამ გარიყული ავალა.
- **თითარულ პიესას** „არშინ მალ ლან“-ს ქართულად სთარგმნის ვანო გიგოშვილი.
- **მომავალში** მკითხველთ, რომ დღეს სახ. სახლში ბ. ბეგლარიძის თაოსნობით იმართება საყურადღებო სალიტერატურო დღეა. დასაწყისი შუადღის 1 ს.
- **ახალი პიესები** დასწერი: 1) გიგო ბერეაშვილმა „ქალმომრება“. 2) მოქ, 2) ციცირონმა— „ტყის ძეგბი“, 5) მოქ გურიის ახლო წარსულიდან.
- **6. დამითაშვილი** ავად გამხდარა.
- **ელ. ჩიბრაქიშვილის** სადღესასწაულო წარმოდგენა გამართება „სახზინა თეატრში“ 2 თებ. სადღესასწაულო კომიტეტის წევრებად ცნობილი მანდილოსნებია მოწვეული, თავმჯდომარედ ნ. ა. ტარსაძე, ხაზინადრად ა. ბ. შიხინოვი.
- **ნიკო მკონიძის** ოცი წლიწინა შეუსრულდა, რაც სახალ სცენაზე მოღვაწეობს.
- **ძარბი სპეც. საზ-ის** სასარგებლოდ დღეს, 24 იან., „ახ. კლ.“ დარბაზში გა მართება საღამო, კნ. ე. ი. ჯამ-ორბეგის სახელი გამოცემისათვის.
- **მ. ძარბი, კულბ. მოქს. საზ-ის** გამგებიაში მიიწვიეს კნ. ქ. ჯ. ამირაჯიბისა, პ. მირიაწაშვილი და ა. ს. ლორქიყვანიძე.
- **ძარბოდ ძალთა** სემინარიისთვის საცენების პროგრამას შეუდგენენ.
- **ხარაშხინს კულბი** თავისსავე ბინაზე გადადის.
- **თეატრი და ცხომობა** ბახვის სამკითხველოს თავისი ხარჯით გაუწერა ივანე ძიძიშვილმა 2) ძირულის სამკითხველოს—ნატალია დავით. სუბიშვილმა.
- **აპაკის ნაყვანები** ამ დღეებში ცალკე წიგნად გამოვა. წიგნთ მოვაკრეებს შეუძლიანთ ამ თავითვე დაიკვეთონ „სორაზის“ სტამბაში ი. იმედაშვილთან რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

20-й г. изд. ОТКРЫТА ПОДПИСКА на 1916 годъ. 20-й г. изд.

Театръ и Искусство.

52 номера еженед. иллюстр. журнала, 12 ежем. книг Библиотеки, до 40 репертуар. пьесъ. Отдѣлъ „Эстрада“, заключающій номера для чтенія со сцены, дивертисментовъ и концертовъ. Въ распоряженіи редакціи имѣются слѣдующія пьесы: С. А. Найденовъ—„Работница“, комъ въ 4 д.; Л. Урванцовъ „Вѣра Мирцева“, пьеса въ 4 д. С. Шиманскій—„Кровь“, драма въ 4 д.; Ш. Ашъ—„Польскіе евреи“, пьеса въ 4 д.; П. П. Гнѣдичъ—„Уходящіе боги“, пьеса 4 д.; Д. Айзманъ—„Лѣтній романъ“ пьеса въ 4 д.; С. Ауслендеръ—„Хрупкая чаша“, пьеса въ 5 д.; А. Вознесенскій—„Актриса Ларина“, пьеса въ 5 д. и мн. др.

Въ виду вздорожанія бумаги подписная цѣна увеличена на 1 рубль.

Подписная цѣна на годъ 9 руб.

Разсрочка при подл. 4 р., къ 1 апрѣля—3 р., къ 1 июня—2 р. За границу 14 руб.

На полгода (съ 1-го января) 5 руб. За границу 8 руб.

На мѣсяць безъ приложеній—65 коп.

Гл. контора: Петербургъ, Вознесенскій пр., д. 4. Тел. 16—69.

Подпис. цѣна:
годъ 7 р.—к
1/2 г. 3 — 50
3 м. 1 — 75
1 м. — 60
За гран. вдвое
Допускается
разсрочка.

VIII г. изд. на 1916 годъ VIII г. изд.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на еженедѣльный богато-иллюстрированный журналъ

Подъ редакціей „РАМП И ЖИЗНЬ“ Л. Г. Мунд (Lolo).

Театръ.—Музыка.—Литература.—Живопись.—Скульптура.

Безплатная премія для годовыхъ подписчиковъ:

галлерей сценическихъ дѣятелей

роскошно-иллюстрированное изданіе

1900—1916 гг. Томъ П-й.

52 большіхъ портрета (на обложкѣ) артистовъ, писателей, композиторовъ и художниковъ, болѣе 2000 снимковъ, зарисовокъ, шаржей, каррикатуръ и проч. Собственные корреспонденты во всѣхъ западно-европейскихъ театральнхъ центрахъ. 52

Годовые подписчики, желающіе получить 1-й томъ „Галлерей“, доплачиваютъ 1 р. 75 к.

Адресъ: Москва, Богословскій пер. (уг. Б. Дмитровка), д. 1. Тел. 2-58-25. ☐ Контора открыта еженед. вно, кромѣ праздничныхъ дней и субботъ отъ 11—4 часовъ дня. ☐ ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ также въ Москвѣ у Н. И. Печниковой и № (Петровскія Линія), въ книжн. маг.: „Новое Время“ (въ Петербургѣ, Москвѣ и пров. гор.), въ муз. маг. В. Бессель и № (Москва, Петровка, 12), М. О. Вольфъ (Москва Петербургъ.) кн. маг. Л. Идзиковскій (Кіевъ, Крещатикъ) и во всѣхъ книжн. магаз. гор. Москвы и провинціи. МОЖНО ПОДПИСЫВАТЬСЯ ПО ТЕЛ. 2-58-25.

შეიქმედებულია სპეციალური მუზეუმი 1916 წ.

თეატრის და ხელოვნების

დავალენო Военной Цензуры სტამბა

სახალხო ფურცელი

სურათებიანი დაბეჭდვითი გაზეთი ღირს
წლ: 9 მ. 50 კ. ნახ. წლით 5 მ., სამი
თვ. 2 მ. 50 კ. თვე 90 კ.

წლიურა ხელის მომწერნი მიიღებენ პრემიას, თხზულებას თანამედროვე სოციალ-
დემოკრატიულ ურთვ. მიდგომარ. შესახებ.

თხზულების დაწერაში მიზნ. იღებენ.

- კ. აბაშიძე, ი. გვედევანშვილი, გრ. გვედესიანი,
 - გ. ლასხიშვილი, გ. მაიაშვილი, გ. რეხილაძე,
 - გ. ქიქოძე, ს. ფირცხალავი, თ. ლომიტი და ა.
- ჯაჯანაშვილი.

მისამა: თბილისი, სახალხო ფურცლის რედ-
აქ., სახალხის ქუჩა, სარაჯიშვილის სახლი № 6.

თ. ნამედროვე „სახალხო“

გაზეთი ღირს როგორც თფილისში ისე
პროვინციაში მთელი წლით 8 მან., ნახევარ
რი წლით 4 მან. 50 კ. ერთი თვით 90 კ.
გაზეთის ფასისთვის მომწ. წინდაწინ უნდა გადაიხ.
ნისით არავის გავაზიანებო.

ფოსტით ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგ
ადრესით უნდა გამოგზავნან: **თფილის, პო-
ჩტ. № 199 Власію Маланіевичу Бохоадзе**
თფილისის ხელის მომ. ფული უნდა შემოიტა-
ნონ კანტორა „განათლებაში“ ოლგას ქუჩა № 6
მომავალ წლის მომწერლებს კანტორა უმორჩილ-
ნად სთხოვს ფული 20 დეკემბრამდე შემოიტანონ.

„მეგობარი“

საბოლიტიკო, სალიტერ.,
ყოველდღიური გაზეთი

მიიღება ხელის მოწერა 1916 წლისთვის

წელიწადში ღირს 9 მან., ნახევარი წლით—5 მან.,
სამი თვით—2 მან. 3 აბაზია, თვეში—18 შუური,
ცალკე ნომერი ყველგან—შურათ.

წლიური ფასის შემოტ. შეიძლება ნაწილ ნაწილად:
ხელის მოწერის დროს—3 მან. ნახ. ვარი, 1 აპრილს
3 მან., 1 აგვისტოს—2 მან. ნახევარი.

**ნახევარი წლის ხელის მომწერლებს შეუძლიათ ორ
ნაწილად შემოიტანონ ფული:** პირველად 3 მ., 1 აპ-
რილს—2 მან.

**წლიური ხელის მომწერნი მიიღებენ პრემიად
გ. მაიაშვილის ნაწარმების კრებულს.**

რედაქციის და კანტორის მისამართი: ქუთაისი, ივა-
ნოვის ქუჩა, კილაძის სახლი.

მიიღება ხელის მწერა 1916 წ. სალიტერა-
ტურთ, საბოლიტიკო და სამეცნიერო ჟურნალ

„ცნობრება“

„ცნობრება“—მეცნიერული გამოცემა რომელიც
მანოზ ფანცხავას რედაქტორობით. ჟურნალში
საუკეთესო სალიტერატურო ძალები თანამშრო-
მობენ. წლიურად: 5 მ., ნახევარი წლით 3 მ.,
სამი თვით 1 მ. 50 კ თვეურად 50 კ ფულის
გადსხდა წაწილ ნაწილათა შემოქმედით: ხელის
მომწერის დროს 3 მ., პირველ ამრიგს—1 მ და
პირველ იენისს 1 მ.

ფული უნდა გამოგზავნას ამ მისამართათ:
კუთაის, რომანუ სპირიდ. პანცხავა.

„განათლება“

ქ. თბილისში ოლგას ქუჩა № 6.
გაზეთს ხელის მომწერნი უნდა გამოგზავნონ
ფული შემდეგ ადრესით: **თფილის, პო-
ჩტ. № 199 Власію Маланіевичу Бохоадзе**
თფილისის ხელის მომ. ფული უნდა შემოიტა-
ნონ კანტორა „განათლებაში“ ოლგას ქუჩა № 6
მომავალ წლის მომწერლებს კანტორა უმორჩილ-
ნად სთხოვს ფული 20 დეკემბრამდე შემოიტანონ.

გამართულია ხელის მოწერა

კიკნა-ფოკველეს

პოემებისა და რეჟული ლექსების კრებულზე,
რომელსაც დაერთვის სურათი, ბიოგრაფია და
რ. ქანბაძის გრატიკული წერილი. ხელის მო-
წერა შეიძლება ჩვენს რედაქციაში და მის. ხერ-
ხეულიძესთან: პაროვსკი ქ სახ № 27.

ნომრები „პროკრატ“

ახლად შეკეთებული, საუცხოვოდ მოწყო-
ბილი, სუფთა, ელექტრონის სინათლით
ქილაქის შუაგულს, ვორონცოვის ძველითან.
ნომრები ოთხი აბაზიდან. ნომრები სამხა-
რეთლო, ცხელი და ცივი წყლით (დუში და
ანა). თბ., მიხ. პრ. № 13—14 (წ.)

სცენის მოყვარე-მუშაკთა საყურადღებოდ:

И. Т. Полумордвиновъ.

Списокъ пьесъ

На грузинскомъ языкѣ,

разрѣш. иъ представл. на сценѣ Кавк. Края. ц. 40 коп.
Тифлисъ Цензурный Комитетъ